

Posolstvo Svätého Otca Františka

k 31. svetovému dňu chorých

11. február 2023

„Staraj sa oňho“

Súcit ako synodálna prax uzdravovania

Drahí bratia a sestry!

Choroba je súčasťou našej ľudskej skúsenosti. No táto skúsenosť sa môže stať „neľudskou“, ak sa prežíva v izolácii a opustenosti, ak nie je sprevádzaná starostlivosťou a súcitom. Ak kráčame spoločne, je normálne, že sa niekto cíti zle, že sa musí zastaviť pre únavu alebo nejakú nehodu na ceste. Práve v takýchto chvíľach vidíme, ako kráčame: či je to naozaj *spoločné kráčanie*, alebo či kráčame po tej istej ceste, ale každý na vlastnú päsť, starajúc sa o vlastné záujmy a ponechajúc ostatných, aby sa sami „zariadili“. Preto vás na tento 31. svetový deň chorých, uprostred synodálnej cesty, pozývam, aby sme sa zamysleli nad tým, že práve cez skúsenosť krehkosti a choroby sa môžeme naučiť spoločne kráčať podľa Božieho štýlu, ktorým je blízkosť, súcit a neha.

V *Knihe proroka Ezechiela*, v jeho veľkom proroctve, ktoré predstavuje jeden z vrcholov celého Zjavenia, Pán hovorí takto: „*Sám budem pásť svoje ovce a sám ich dám do košiara, hovorí Pán, Boh. Stratené vyhľadám, odohnané zavrátim, poranené obviažem, nemocné posilním [...] budem ich pásť svedomito*“ (34, 15 – 16). Skúsenosti dezorientácie, choroby a slabosti sú prirodzenou súčasťou našej cesty: nevylučujú nás z Božieho ľudu, naopak, privádzajú nás do centra Pánovej pozornosti, lebo on je náš Otec a nechce na ceste stratiť ani jedno zo svojich detí. Ide teda o to, aby sme sa od neho učili ako byť skutočne spoločenstvom, ktoré kráča spoločne a ktoré je schopné odolať kultúre vyradovania.

Encyklika *Fratelli tutti*, ako viete, nám ponúka nové čítanie podobenstva o milosrdnom Samaritánovi. Vybral som ho, aby som ním ilustroval bod obratu, ktorý nám pomôže vyjsť z „tieňov uzavretého sveta“ a „predstavovať si a tvoriť otvorený svet“ (porov. 3. kap.). Existuje hlboká súvislosť medzi týmto Ježišovým podobenstvom a tým, ako sa dnes bratstvo mnohými spôsobmi popiera. Predovšetkým to, že zbitý a okradnutý človek je *opustený* na ceste, predstavuje situáciu, v ktorej sa nachádza príliš veľa našich bratov a sestier v momente, keď najviac potrebujú pomoc. Nie je jednoduché rozlíšiť, ktoré útoky na ľudský život a jeho dôstojnosť pochádzajú z prirodzených príčin a ktoré sú spôsobené nespravodlivosťou a násilím. Veľké nerovnosti a prevaha záujmov niekoľkých ľudí

ovplyvňujú v súčasnosti každé ľudské prostredie do takej miery, že je ťažké považovať akúkoľvek skúsenosť za „prirodzenú“. Všetko utrpenie sa odohráva v istej „kultúre“ a uprostred jej protirečení.

Tu je dôležité uvedomiť si stav osamelosti a opustenosti. No tento druh krutosti sa dá prekonať ľahšie ako akákoľvek iná nespravodlivosť, pretože – ako nám hovorí podobenstvo – na jeho odstránenie stačí chvíľa pozornosti, vnútorné hnutie súcitu. Dvaja okoloidúci, považovaní za veriacich, vidia zraneného muža, ale nezastavia sa. Tretí, Samaritán, ktorý je terčom opovrhovania, je však pohnutý súcitom a postará sa o tohto cudzinca na ceste, zaobchádzajúc s ním ako s bratom. Takto bez toho, aby o tom premýšľal, mení veci a vytvára bratskejší svet.

Bratia a sestry, nikdy nie sme pripravení na chorobu. A často si nepripúšťame ani to, že nám pribúdajú roky. Bojíme sa zraniteľnosti a všadeprítomná trhová kultúra nás núti ju popierať. Pre krehkosť tu nie je miesto. A tak, keď nás postihne nešťastie a zaútočí zlo, sme šokovaní. Navyše nás možno druhí opustia, alebo sa nám zdá, že my ich musíme opustiť, aby sme sa pre nich nestali bremenom. Takto sa začína osamelosť a môže nás otráviť trpký pocit nespravodlivosti, pre ktorý sa nám zdá, že sa od nás odvrátilo aj nebo. V skutočnosti je pre nás ťažké mať dobrý vzťah s Bohom, keď je zničený náš vzťah s druhými a so sebou samým. Preto je aj v súvislosti s chorobou také dôležité, aby sa celá Cirkev porovnávala s evanjeliovým príkladom milosrdného Samaritána a stala sa skutočnou „poľnou nemocnicou“, lebo jej poslanie sa prejavuje – najmä v historických okolnostiach, ktorými prechádzame – práve v starostlivosti. Všetci sme krehkí a zraniteľní, všetci potrebujeme súcitnú pozornosť, ktorá sa vie pristaviť, priblížiť, uzdraviť a pozdvihnúť. Údel chorých je preto výzvou, ktorá prelamuje ľahostajnosť a spomaľuje tempo tých, ktorí sa ponáhľajú vpred, akoby nemali sestry a bratov.

Svetový deň chorých nevyzýva len k modlitbe a blízkosti k trpiacim, ale jeho cieľom je aj zvýšiť povedomie Božieho ľudu, zdravotníckych inštitúcií a občianskej spoločnosti o novom spôsobe spoločného napredovania. Ezechielovo proroctvo citované na začiatku obsahuje veľmi tvrdý súd, pokiaľ ide o priority tých, ktorí vykonávajú hospodársku, kultúrnu a politickú moc nad druhými: *„Mlieko ste pojedli, vlnou ste sa obliekli, vykúrené ste pozabíjali, no ovce ste nepásli. Slabé ste neposilňovali, choré ste neliečili, ranené ste neobviazali, rozprchnuté ste nezavrátili ani stratené ste nehľadali, ale násilím a hrôzou ste panovali nad nimi“* (34, 3 – 4). Božie slovo je vždy poučné a príhodné. Nielen pokiaľ ide o odsúdenie, ale aj v tom, čo navrhuje. Záver podobenstva o milosrdnom Samaritánovi nám totiž naznačuje, ako možno bratstvo, ktoré sa začalo pri stretnutí zoči-voči, rozšíriť aj do

organizovanej starostlivosti. Všetky jeho prvky: hostinec, hostinský, peniaze, sľub informovať sa o situácii (porov. *Lk 10, 34 –35*) – to všetko nás núti myslieť na službu kňazov, na prácu zdravotníkov a sociálnych pracovníkov, na angažovanosť rodinných príslušníkov a dobrovoľníkov, vďaka ktorým sa v každej časti sveta dobro každý deň stavia proti zlu.

Uplynulé pandemické roky zvýšili náš pocit vďačnosti za tých, ktorí každý deň pracujú na poli zdravotnej starostlivosti a výskumu. Avšak nestačí vyjsť z tejto veľkej kolektívnej tragédie len uctením si jej hrdinov. Covid-19 podrobil túto veľkú sieť kompetencií a solidarity skúške a odhalil štrukturálne limity existujúcich systémov sociálneho zabezpečenia. Preto je potrebné, aby bola v každej krajine vďačnosť spojená s aktívnym hľadaním stratégií a zdrojov, ktoré by zaručili každému základné právo na zdravotnú starostlivosť a prístup k nej.

Samaritán hostinskému odporučil: „*Staraj sa oňho*“ (*Lk 10, 35*). Ježiš to opakuje aj každému z nás a na konci nás vyzýva: „Chod' a rob aj ty podobne!“ Ako som zdôraznil vo *Fratelli tutti*: „Podobenstvo nám ukazuje, s akými iniciatívami je možné nanovo vytvoriť spoločenstvo, počnúc mužmi a ženami, ktorí prijali krehkosť druhých za vlastnú a nedovolia, aby sa budovala spoločnosť, ktorá niekoho odstrkuje, ale stávajú sa blíždami, dvíhajú a rehabilitujú padnutého človeka, aby bolo dobro spoločné“ (67). V skutočnosti sme „boli stvorení pre plnosť, ktorá sa dosahuje jedine v láske“ (68), a preto si nemôžeme dovoliť byť ľahostajní voči utrpeniu.

11. februára 2023 hľadáme na lurdkú svätyňu ako na proroctvo, na lekciu, ktorú Cirkev dostala uprostred modernej doby. Nezáleží len na tom, čo funguje, a na tých, ktorí niečo produkujú. Chorí ľudia sú v skutočnosti v centre Božieho ľudu, ktorý napreduje spoločne s nimi a stáva sa tak proroctvom o ľudstve, v ktorom je každý vzácny a nikto nie je na vyradenie.

Príhovoru Panny Márie, Uzdravenia chorých, zverujem každého z vás, ktorí ste chorí; vás, ktorí sa o nich staráte v rodinách, v práci, vo výskume a v dobrovoľníckej činnosti; a vás, ktorí sa usilujete o vytváranie osobných, cirkevných a občianskych zväzkov bratstva. A všetkým zo srdca udeľujem svoje apoštolské požehnanie.

V Ríme pri sv. Jánovi v Lateráne 10. januára 2023.

FRANTIŠEK

Z talianskeho originálu *Messaggio del Santo Padre Francesco per la XXXI Giornata Mondiale del Malato* preložila Mária Spišiaková

..